

KAPFERER

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

16. března 2006 *

Ve věci C-234/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Landesgericht Innsbruck (Rakousko) ze dne 26. května 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 3. června 2004, v řízení

Rosmarie Kapferer

proti

Schlank & Schick GmbH,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, N. Colneric (zpravodaj), K. Lenaerts, E. Juhász a M. Ilešič, soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokát: A. Tizzano,
vedoucí soudní kanceláře: B. Fülöp, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 8. září 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Schlank & Schick GmbH M. Alexanderem a M. Dreschersem, Rechtsanwälte,
- za Rakouskou republiku H. Dossim a S. Pfanner, jako zmocněnci,
- za Českou republiku T. Bočkem, jako zmocněncem,
- za Spolkovou republiku Německo A. Tiemann a A. Güntherem, jako zmocněnci,
- za Francouzskou republiku A. Bodard-Hermant, jakož i R. Abrahamem, G. de Berguesem a J.-C. Niolletem, jako zmocněnci,
- za Kyperskou republiku M. Chatzigeorgiou, jako zmocněnkyní,

- za Nizozemské království C. A. H. M. ten Dam, jako zmocněnkyní,

- za Finskou republiku T. Pynnä, jako zmocněnkyní,

- za Švédské království A. Falk, jako zmocněnkyní,

- za Spojené království Velké Británie a Severního Irsku E. O'Neill, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s D. Lloyd-Jonesem, QC,

- za Komisi Evropských společenství A.-M. Rouchaud a W. Bogensbergerem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 10. listopadu 2005,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 10 ES a článku 15 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

- 2) Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi R. Kapferer, rakouskou státní příslušnicí s bydlištěm v Hall in Tirol (Rakousko), a společností zásilkového prodeje založenou podle německého práva Schlank & Schick GmbH (dále jen „Schlank & Schick“), se sídlem v Německu, jehož předmětem je žaloba směřující k určení, že tato posledně uvedená je povinna vydat dříve uvedené výhru, jelikož v zásilce, která jí byla jmenovitě zaslána, vyvolala tato společnost u R. Kapferer dojem, že jí byla udělena cena.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3) Článek 15 odst. 1 nařízení č. 44/2001 stanoví:

„Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 4 a čl. 5 bod 5:

[...]

- c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.“

- 4 V souladu s čl. 16 odst. 1 téhož nařízení „[s]potřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi buď u soudů členského státu, na jehož území má tento smluvní partner bydliště, nebo u soudu místa, kde má bydliště spotřebitel“.

- 5 Článek 24 nařízení č. 44/2001 stanoví:

„Není-li soud jednoho členského státu příslušný již podle jiných ustanovení tohoto nařízení, stane se příslušným, jestliže se žalovaný dostaví k jednání k tomuto soudu. To neplatí, pokud se žalovaný dostaví proto, aby namítal nepřislušnost soudu, nebo je-li jiný soud podle článku 22 výlučně příslušný.“

Vnitrostátní právní úprava

- 6 Článek 5j rakouského zákona o ochraně spotřebitele (Konsumentenschutzgesetz), ve znění vyplývajícím ze zákona, který nabyl účinnosti dne 1. října 1999 (BGBl. I, 185/1999, dále jen „KSchG“), stanoví:

„Podniky, které zasílají určitému spotřebiteli sliby udělení ceny nebo další podobné zprávy, napsané tak, že vyvolávají dojem, že spotřebitel vyhrál určitou cenu, musí tuto cenu spotřebiteli vydat; tato cena může být rovněž požadována soudní cestou.“

- 7 Článek 530 rakouského občanského soudního řádu (Zivilprozessordnung, dále jen „ZPO“) o podmínkách obnovy řízení stanoví:

„(1) V řízení, které bylo skončeno vydáním meritorního rozhodnutí, lze povolit obnovu řízení na návrh účastníka řízení,

[...]

5. pokud rozhodnutí trestního soudu, na němž je založeno dotčené rozhodnutí, bylo zrušeno jiným pravomocným rozhodnutím;
6. pokud účastník řízení zjistí nebo má možnost využít dřívějšího pravomocného rozhodnutí, které se týká téhož nároku nebo téhož právního vztahu a které ukončí spor mezi účastníky obnoveného řízení;
7. pokud se účastník řízení dozví o existenci nových skutečností nebo odhalí či je v postavení uplatnit nové důkazy, jejichž předložení nebo využití v dřívějším řízení by mu umožnilo získat příznivější rozhodnutí.

(2) Obnova řízení založená na okolnostech uvedených v odst. 1 bodu 7 je přípustná pouze tehdy, pokud účastník řízení, bez své viny, neměl možnost uplatnit nové skutečnosti nebo nové důkazy před ukončením ústní části řízení, po němž soud rozhodující v prvním stupni vydal rozhodnutí.“

8 Článek 534 téhož řádu stanoví:

„(1) Žaloba musí být podána ve stanovené lhůtě čtyř týdnů.

(2) Tato lhůta běží:

[...]

4. v případě čl. 530 odst. 1 bodu 7 ode dne, kdy měl účastník řízení možnost předložit soudu skutečnosti nebo důkazy, o kterých se dozvěděl.

(3) Po deseti letech od právní moci rozsudku již nelze žalobu podat [...].“

Spor v původním řízení

9 Coby spotřebitelka R. Kapferer opakovaně od Schlank & Schick obdržela reklamní dopis obsahující příslib výhry. Po obdržení nového dopisu, který jí byl osobně adresován a podle kterého jí byla dána k dispozici výhra ve výši 53 750 ATS, tedy 3 906,16 EUR, R. Kapferer po přibližně dvou týdnech obdržela obálku obsahující

zejména objednávku, dopis týkající se poslední výzvy o této výhře a výpis z účtu. Podle podmínek účasti/udělení výhry uvedené na zadní straně posledně uvedené výzvy byla účast na udělení výhry podmíněna nezávaznou zkušební objednávkou.

- 10 Rosmarie Kapferer zaslala Schlank & Schick zpět dotčenou objednávku poté, co na ni nalepila kupón a na zadní straně oznámení se podepsala pod poznámku „[j]sem si vědoma podmínek účasti“, aniž by podmínky účasti/udělení výhry četla. Nebylo možné určit, zda při této příležitosti zaslala objednávku.

- 11 Vzhledem k tomu, že R. Kapferer neobdržela cenu, o které se domnívala, že vyhrála, požadovala udělení výhry na základě článku 5j KSchG a domáhala se u Bezirksgericht Hall in Tirol, aby Schlank & Schick uložil, aby jí zaslala částku 3 906,16 EUR, navýšenou o 5% úrok počínaje dnem 27. května 2000.

- 12 Schlank & Schick vznesla námitku nepříslušnosti soudu, u něhož bylo řízení vedeno. Uplatnila, že ustanovení článků 15 a 16 nařízení č. 44/2001 se nepoužijí, neboť předpokládají existenci úplatné smlouvy. Účast ve hře na podporu prodeje byla podmíněna zasláním objednávky, tedy objednávkou, kterou R. Kapferer nikdy nezaslala. Právo vyplývající z článku 5j KSchG není smluvní povahy.

- 13 Bezirksgericht zamítl námitku nepříslušnosti a uznal se příslušným na základě článků 15 a 16 nařízení č. 44/2001 z toho důvodu, že podle něho smluvní vztah mezi účastníky sporu existuje. Ve věci samé zamítl veškeré návrhy R. Kapferer.

- 14 Rosmarie Kapferer podala odvolání u předkládajícího soudu. Schlank & Schick se domnívala, že rozhodnutí Bezirksgericht o jeho příslušnosti nezasahuje nepříznivě do jejího právního postavení, neboť v každém případě uspěla ve věci samé. Z tohoto důvodu toto rozhodnutí o příslušnosti nenapadla.
- 15 Předkládající soud však uvádí, že Schlank & Schick mohla zamítnutí námítky nepřijetí napadnout, neboť toto rozhodnutí samo o sobě mohlo nepříznivě zasáhnout do jejího právního postavení.

K předběžným otázkám

- 16 Landesgericht Innsbruck vyjadřuje pochybnosti, pokud jde o mezinárodní příslušnost Bezirksgericht. Opírá se o rozsudek ze dne 11. července 2002, Gabriel (C-96/00, Recueil, s. I-6367) se předkládající soud táže, zda klamavý příslib výhry sloužící jako podnět k uzavření smlouvy, a tedy k uzavření smlouvy, představuje dostatečně úzkou spojitost s navrhnutým uzavřením spotřebitelské smlouvy, aby vedl k příslušnosti spotřebitele.
- 17 Vzhledem k tomu, že Schlank & Schick nenapadla rozhodnutí zamítající námítku nedostatku příslušnosti, se předkládající soud táže, zda je přesto povinen za použití článku 10 ES přezkoumat a zrušit pravomocný rozsudek, pokud jde o mezinárodní příslušnost, v případě, že se jeví, že je v rozporu s právem Společenství. Předkládající soud zvažuje existenci takové povinnosti, táže se zejména na možnost převzetí zásad uvedených v rozsudku ze dne 13. ledna 2004, Kühne & Heitz (C-453/00, Recueil, s. I-837), týkajících se povinnosti uložené správnímu orgánu přezkoumat konečné správní rozhodnutí porušující právo Společenství, jak bylo toto v mezidobí vyloženo Soudním dvorem.

- 18 Za těchto okolností se Landesgericht Innsbruck rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) K rozhodnutí o příslušnosti soudu prvního stupně:

a) Musí být zásada spolupráce zakotvená v článku 10 ES vykládána v tom smyslu, že také vnitrostátní soud je povinen podle podmínek vymezených v rozsudku Soudního dvora ve věci Kühne & Heitz přezkoumat pravomocné soudní rozhodnutí a zrušit je, pokud se jeví, že porušuje právo Společenství? Existují pro přezkum a zpětvzetí soudních rozhodnutí případně další podmínky ve srovnání se správními rozhodnutími?

b) V případě kladné odpovědi na první otázku písm. a):

Je lhůta stanovená v článku 534 ZPO pro zpětvzetí soudního rozhodnutí, které je v rozporu s právem Společenství, slučitelná se zásadou plné účinnosti práva Společenství?

c) Dále v případě kladné odpovědi na první otázku písm. a):

Představuje mezinárodní (nebo místní) nepřislušnost, která nebyla napravena podle článku 24 nařízení č. 44/2001, porušení práva Společenství, které podle výše uvedených zásad může prolomit právní moc soudního rozhodnutí?

d) V případě kladné odpovědi na první otázku písm. c):

Musí odvolací soud podle nařízení č. 44/2001 přezkoumat otázku mezinárodní (nebo místní) příslušnosti, pokud rozhodnutí o příslušnosti soudu prvního stupně sice nabylo právní moci, ale meritorní rozhodnutí dosud není pravomocné? Pokud ano, musí být tento přezkum proveden z moci úřední, nebo jen když to uplatní jeden z účastníků řízení?

2) K soudní příslušnosti spotřebitele podle čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001:

a) Představuje klamavý příslib výhry, který slouží jako podnět k uzavření smlouvy, a tedy směřuje k uzavření smlouvy, dostatečně úzkou spojitost se zamýšleným uzavřením spotřebitelské smlouvy, takže pro nároky z něho plynoucí se použije soudní příslušnost spotřebitele podle čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001?

b) V případě záporné odpovědi na druhou otázku písm. a):

Použije se soudní příslušnost spotřebitele pro nároky z před-smluvního závazkového vztahu a představuje klamavý příslib výhry, který směřuje k uzavření smlouvy, dostatečně úzkou spojitost s jím založeným před-smluvním závazkovým vztahem, takže se soudní příslušnost spotřebitele použije i pro tento případ?

- c) Použije se soudní příslušnost spotřebitele jen tehdy, když jsou splněny podnikatelem sestavené podmínky pro účast na hře o ceny, i když se tyto podmínky pro věcný nárok podle článku 5j KSchG vůbec neberou v úvahu?
- d) V případě záporné odpovědi na druhou otázku písm. a) a b):

Použije se soudní příslušnost spotřebitele pro zvláštní, zákonem upravený smluvní nárok na plnění *sui generis*, případně pro fingovaný *quasi* smluvní nárok na plnění *sui generis*, který vznikne na základě slibu výhry podnikatele a požadavku na výhru spotřebitele?“

K první otázce písm. a)

- 19 Podstatou první otázky písm. a) předkládajícího soudu je, zda a případně za jakých podmínek zásada spolupráce vyplývající z článku 10 ES ukládá vnitrostátnímu soudu, aby přezkoumal pravomocné soudní rozhodnutí a zrušil je, pokud se jeví, že je v rozporu s právem Společenství.
- 20 V tomto ohledu je namístě připomenout důležitost, která jak v právním řádu Společenství, tak ve vnitrostátních právních řádech přísluší zásadě překážky věci rozsouzené. Za účelem zajištění jak stability práva a právních vztahů, tak řádného výkonu spravedlnosti je totiž důležité, aby soudní rozhodnutí, která se po vyčerpání

možných procesních prostředků nebo po uplynutí lhůt stanovených pro tyto procesní prostředky stala konečnými, již nemohla být zpochybněna (rozsudek ze dne 30. září 2003, Köbler, C-224/01, Recueil, s. I-10239, bod 38).

- 21 Právo Společenství tudíž vnitrostátnímu soudu neukládá, aby nepoužil vnitrostátní procesní pravidla přiznávající rozhodnutí povahu zakládající překážku věci rozsouzené i přesto, že by to umožnilo napravit porušení práva Společenství dotčeným rozhodnutím (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 1. června 1999, Eco Swiss, C-126/97, Recueil, s. I-3055, body 46 a 47).

- 22 Úpravou procesních podmínek soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z přímého účinku práva Společenství, musí členské státy zajistit, aby tyto podmínky nebyly méně příznivé než ty, které se týkají obdobných stížností na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti) a které nemohou v praxi znemožnit nebo nadměrně zatížit výkon práv přiznaných právním řádem Společenství (zásada efektivity) (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 16. května 2000, Preston a další, C-78/98, Recueil, s. I-3201, bod 31 a uvedená judikatura). Dodržování těchto omezení pravomoci členských států v procesních věcech však nebylo, pokud jde o odvolací řízení, ve sporu v původním řízení napadeno.

- 23 Je třeba dodat, že výše uvedený rozsudek Kühne & Heitz, na který se předkládající soud odvolává ve své první otázce písm. a), nemůže zpochybnit výše uvedenou analýzu. I kdyby totiž bylo možné zásady vytyčené v uvedeném rozsudku vztáhnout na souvislosti, které se jako ve věci v původním řízení týkají pravomocného soudního rozhodnutí, je namísto připomenout, že tentýž rozsudek podmiňuje povinnost dotčeného orgánu na základě článku 10 ES přezkoumat konečné rozhodnutí, o němž se jeví, že bylo přijato za porušení práva Společenství, podmínkou, že uvedený orgán má na základě vnitrostátního práva pravomoc vzít zpět toto rozhodnutí (viz body 26 a 28 uvedeného rozsudku). V projednávaném případě však postačuje uvést, že z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že výše uvedená podmínka není splněna.

- 24 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba odpovědět na první otázku písm. a) tak, že zásada spolupráce vyplývající z článku 10 ES neukládá vnitrostátnímu soudu, aby nepoužil vnitrostátní procesní pravidla za účelem přezkumu pravomocného soudního rozhodnutí a jeho zrušení, pokud se jeví, že je v rozporu s právem Společenství.

K ostatním otázkám

- 25 S ohledem na odpověď na první otázku písm. a) a vzhledem k tomu, že předkládající soud uvedl, že na základě vnitrostátního práva není oprávněn přezkoumat rozhodnutí Bezirksgericht o příslušnosti, není třeba odpovídat ani na první otázku písm. b) až d), ani na druhou otázku písm. a) až d).

K nákladům řízení

- 26 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Zásada spolupráce vyplývající z článku 10 ES neukládá vnitrostátnímu soudu, aby nepoužil vnitrostátní procesní pravidla za účelem přezkumu pravomocného soudního rozhodnutí a jeho zrušení, pokud se jeví, že je v rozporu s právem Společenství.

Podpisy.